

5- Canına Kastedenleri Affetmesi ve Düşmanına Dahi İnsanî Yardımda Bulunması

Hz. Peygamber, zaman olmuş canına kastedenleri korumuş, zaman olmuş onları affetmiş, zaman olmuş onlara dua etmiş ve zaman olmuş dar günlerinde kendilerine insanî yardımda bulunmuştur. İşte bununla ilgili birkaç hâdise:

a) Bedir savaşında alınan esirler Medine'ye getirildiklerinde Hz. Peygamber, en emin bir tarzda gözaltında bulundurmak için bunları kendi askerleri arasında taksim etmiş ve onlara iyi davranmaları hususunda askerlerine tavsiyelerde bulunmuştur. Bu esirlerden biri olan Ebû Azîz diyor ki: "Allah Rasûlü, biz esirler hakkında onlara (İslâm askerlerine) tavsiyelerde bulunduğu için onlar, sabah ve akşam yemeklerinde ekmeği bana tahsis ederler, hurmayı kendileri yerlerdi. Onlardan birinin eline bir ekmeğin parçası geçse, onu bana verir, ben de utandığım onu, veren kimseye iade ederdim. Fakat o, ekmeğe dokunmadan onu bana yine geri çevirirdi" Yine Kureyş'in esirlerinden Yezid'in ifadesine göre, Medine'ye gelirken esirler, hayvanlara binmiş, müslümanlar ise yaya yürümüşlerdi.

Hz. Muhammed'in bu uygulamaları, şiddet ve savaşın hiçbir insanî sınır ve ölçü tanımadığı günümüz dünyası için ibret dolu değerleri bünyesinde barındırmaktadır. Yirminci asırda dünya

gündemine gelen esir ve mahkûm hakları, öyle anlaşılıyor ki, çok daha gelişmiş bir şekilde bundan ondört asır önce Hz. Peygamber tarafından tesbit edilmiştir. Onun uygulamalarında savaş tutsakları da dahil olmak üzere insanlara yönelik işkence, hor görme, aşağılama, azgınlık ve zalimliğe yer yoktur. Bu bakımdan yaşadığımız dünyadaki savaşları, öldürülen milyonlarca insanı, esirlere yapılan ve insanlık onurunu ayaklar altına alan akla hayale gelmeyen muameleleri göz önünde bulundurduğumuzda, bunların, Hz. Peygamber'in uygulamalarıyla kabili kıyas olamayacağı açık ve net olarak anlaşılacaktır.

b) Uhud Savaşı'nda müşriklerden birinin attığı taşlar, Hz. Peygamber'in yüzüne isabet etmişti. Alt dudağı yarılmış, alt çenesinin sağ yanındaki Rebaiye (kesici) dişi kırılmış ve yüzü yaralanmıştı. Bu durum, sahabeye çok ağır geldi. Onlar, Hz. Peygamber'den, Kureyş müşrikleri için beddua etmesini istediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber: "Ben lanetleyici olarak gönderilmedim. Ancak doğru yola davet edici ve rahmet olarak gönderildim. Allahım! Kavmime doğru yolu göster. Çünkü onlar bilmiyorlar" diye dua etti.

Fiziksel ve psikolojik sıkıntıların zirveye dayandığı bir anda kendini kaybetmeden itidalli ve ölçülü davranışlar sergileyebilmek, barış ve merhameti esas alan seçkin insanların, onun da ötesinde peygamberlerin özelliği olsa gerektir.

c) Hz. Peygamber'in ilginç uygulamalarından biri de düşmanına dahi insanî yardımda bulunmasıdır. Düşmana yardımın bir örneği hicretin dördüncü yılında İslâmiyet'i kabul eden Yemâme'li Sümâme b. Üsâl olayıdır. Sümâme b. Üsâl, umre yapmak niyetiyle Mekke'ye gitti. Kureyş müşrikleri onu yakaladılar ve 'dinden çıktı' gerekçesiyle öldürmek istediler. Müşriklerden biri kendilerinin, gıda hususunda Yemâme halkına muhtaç olduklarını, dolayısıyla onun serbest bırakılmasını, aksi hâlde Yemâme'den Mekke'ye gıda sevkiyâtının durdurulabileceğini söylediler. Sümâme, umreyi tamamlayıp memleketine dönünce Yemâme'den Mekke'ye gıda sevkiyâtına engel oldu. Mekkeliler çok zor durumda kaldılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber'e elçi göndererek Mekke'ye gıda sevkiyâtına mani olmaması için Sümâme'ye emir vermesini istirham ettiler. Peygamberimiz Sümâme'ye gönderdiği yazılı talimatta Mekke'ye gıda sevkiyâtına mani olmamasını bildirdi. Sümâme de Mekke müşriklerine gıda sevkiyâtını tekrar

başlattı (İbn Hişâm, III-IV, 639).

Yine hicretin yedinci yılında Mekkelilerin kuraklık, kıtlık ve ihtiyaç içinde kıvrandıklarını haber alan Hz. Peygamber, gıda ve nakit ihtiyacını karşılamak üzere Amr b. Ümeyye ile arpa ve altın göndererek, kendileriyle savaş halinde olmasına rağmen Mekkelilere yardımda bulundu. Süheyl b. Amr ve Safvân b. Ümeyye gibi Kureyş müşriklerinin ileri gelenleri bu yardımı kabul etmek istemedilerse de Ebû Süfyan hepsini teslim alıp Kureyş'in fakirlerine dağıttı ve: "Allah, kardeşimin oğlunu hayırla mükâfatlandırısın. Çünkü O, akrabalık hakkını gözetti" diyerek duyduğu memnuniyeti ifade etmiştir (Ya'kûbî, 1960: II,56).

Hz. Peygamber, savaşın dahi insanları, merhamet duygularından ayırmaması gerektiğini bu uygulamalarıyla ortaya koymuştur.

d) Hicretin sekizinci yılında Huneyn gazvesinin yapıldığı günlerden bir gün Hz. Peygamber, kılıcını ve yayını bir ağaca asmış ve uyumuştur. O esnada adamın biri gelip ağaca asılmış olan kılıcı alarak Hz. Peygamber'in başucunda dikildi ve: "Ya Muhammed! Bu gün seni benim elimden koruyacak ve emniyet ve selamete çıkaracak kim var?" dedi. Hz. Peygamber: "Allah" diye karşılık verdi. O anda Hz. Peygamber'in yanına gelen Ebû Bürde hemen yerinden sıçrayıp adamı öldürmek için kılıcını sıyırdı ve onun üzerine hücum etti. Hz. Peygamber, Ebû Bürde'nin, adamı öldürmesine müsaade etmediği gibi adama her hangi bir ceza da vermedi. Buna benzer daha başka hadiseler de vardır. Hicreti esnasında Hz. Peygamber'i öldürmek niyetiyle yollara düşen Kureyş'in kiralık katillerinden Süreka b.Cü'şum ve Uhud'da babasını kaybeden ve babasının intikamını almak maksadıyla Hz. Peygamber'i Huneyn'de öldürmeyi planlayan Şeybe b. Osman da planlarını gerçekleştirememiş ve daha sonra Müslüman olmuşlardır. Hz. Peygamber, her ikisini de affetmiş, yaptıklarından dolayı onlara hiçbir zaman hesap sormamıştır.

Görülüyor ki Hz. Peygamber, canına kasteden düşmanlarından dahi intikam almayacak kadar yüce bir ruha sahiptir.

e) Hz. Peygamber, hicretin sekizinci yılında Tâif kalesini kuşatmış, ancak daha önce Hz. Peygamber'i taş yağmuruna tutan Tâifliler bu sefer de İslâm askerlerini ok yağmuruna tutmuş, ve onlardan bazılarını şehit etmişlerdi. Kale duvarını delmek için kaleye yaklaşan müslümanların bir kısmı da üzerlerine atılan kızgın demirlerle yanıp şehit olmuşlardı. Bu manzara karşısında bazı müslümanlar, Hz. Peygamber'e gelerek: "Ey Allah'ın Rasulü! Onlara beddua ediniz" diyerek Tâifliler aleyhinde Allah'a yalvarmasını talep etmişlerdir. Ancak Hz. Peygamber: "Ey Rabbim! Tâiflilere hidayet ver (İslâm'ı nasip et) ve onları (Medine'ye dost olarak) getir" diyerek düşmanlar da dahil olmak üzere bütün alemlere rahmet olarak gönderildiğini bir kez daha ortaya koymuştur. Bir müddet sonra da Tâifliler Medine'ye gelerek müslüman olmuşlardır (İbn Hişâm, III-IV, 483, 488).

Savaşın, sıcaklığını koruduğu, İslâm askerlerinin birer birer şehit düştüğü, müslümanların canlarının yakıldığı, dolayısıyla kin, nefret ve adavetin zirvede olabileceği bir ortamda Hz. Peygamber'in, düşmanlarına duâ etmesi düşünmeğe değerdir.

f) Hz. Peygamber'in, savaş halinde ve güç elindeyken bile barışı esas aldığı, insanî ilişkilere önem verdiği Mekke'nin fethinde de gayet açık ve net bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Mekke'nin fethi, hicretin sekizinci yılının Ramazan ayında Hz Peygamber'in ve Mekke'den çıkarılan mü'minlerin, yurtlarına dönmeleri hadisesidir.

Hudeybiye anlaşmasına göre Huzâa kabîlesi, müslümanların, Bekiroğulları kabilesi de Kureyş kabilesinin himayesine girmişti. Hz. Peygamber, Kureyş müşriklerinin, Hudeybiye muâhedesini bozarak, müslümanların muttefikleri olan Huzâalılara saldırmaları, onlardan bir kısmını kendilerinin muttefikleri bulunan Bekir Oğullarına öldürmeleri ve yapılan anlaşma teklifini reddetmeleri üzerine Mekke'yi fethetmeye karar vermiştir. Allah Rasûlü, Kureyşlilerden, ya Bekiroğullarının himayesini bırakmalarını ya da bu saldırıda öldürülen Huzâalılarının diyetini ödemelerini istemiş, müşrikler buna yanaşmamışlardı. Fakat daha sonra içlerine korku düşmüş ve tekrar anlaşma yapmaları için Ebû Süfyan'ı Medine'ye göndermişlerdir. Ebû Süfyan, Hz. Peygamber'le görüşerek anlaşmayı yenilemek istemişse de kabul görmemiş ve Mekke'ye eli boş olarak dönmüştür (İbn Sa'd, II, 134).

Hz. Peygamber, büyük bir ordu hazırlayarak gizlice Mekke şehrini kuşatmış, aniden basılan Mekkeli müşrikler neye uğradıklarını şaşırılmışlardır. İslâm ordusu büyük bir olayla karşılaşmadan kolayca Mekke şehrini fethetmiştir.

Hz. Peygamber'in Mekke'ye girişinde yaşananlar, milletler ve savaşlar tarihinde benzeri görülmemiş bir yiğitlik ve medeniyet örneğidir. Hz. Peygamber, Mekke'yi fethettiğinde savaştan kaçınmayı tercih etmiş, kan dökme yerine insanlar ile diyalog kurmayı benimsemiştir. Herhangi bir saldırı olmadıkça Mekkelilere, asla ilişilmemesini emretmiştir. Diğer taraftan "Ebû Süfyan'ın evine giren emindir, kendi evine girip kapısını kilitleyen emindir, silahını elinden bırakan emindir" diyerek Kureyşlilerin öldürülmesine müsâde etmemiştir.

Mekke'ye giren Hz. Peygamber, kendilerine ne gibi muamele yapılacağı korkusuyla bekleyen Mekkelilere bir konuşma yapmış ve şunu sormuştu: “Benim, sizin hakkınızda ne yapacağımı düşünüyorsunuz?” Onlar: “Hayır (düşünmüyoruz) Sen kerim (şerefli) bir kardeş ve kerim bir kardeşin oğlusun” dediler. Hz. Peygamber onlara şu karşılığı verdi: “Gidin, hepiniz serbestsiniz”(İbnHişâm,III-IV,412.)

Böylece umumi af ilan edilmişti. Oysa Mekkeliler, Müslümanların kendi öz vatanlarında yaşamasına, ticaret yapmasına, Kâ'be gibi bütün Araplar için kutsal olan bir mekânı ziyaret etmesine izin vermeyecek kadar katı bir tutum sergilemişler ve İslâmiyet'in ilk yıllarından itibaren müslümanları taciz etmişlerdir. Buna rağmen Hz. Peygamber onlara hiçbir şekilde zulmetmemiş, barış, diyalog, ahlâk gibi üstün değerleri bizzat yaşayarak öğretmiştir.

Evet, Mekke'de, Bedir'de, Uhut ve Hendek'te müslümanlara zulüm ve işkence yapanlar affedilmişlerdir. Hz. Peygamber'in amcası Hz. Hamza'yı Uhut savaşında acımasızca ehid eden Vahşi ve şehit Hamza'nın karnını yardırıp ciğerlerini ve kalbini sökerek parçalara ayıran Hind isimli kadın bile affedilenler arasında yer almıştır. Diğer taraftan Hz. Peygamber, Mekke'ye hakim olduktan sonra İslâm askerlerine şu talimatı da vermiştir: “Yaralıyı öldürmeyiniz; kaçanı takip etmeyiniz; esiri öldürmeyiniz; kapısını kapatan emniyettedir”.

Kendisini doğduğu topraklardan çıkaran, Kâ'be'den uzaklaştıran, ailesinden ve akrabalarından ayıran ve ona her türlü hakaret, işkence ve eziyeti reva gören Mekkelilere Hz. Peygamber'in bu yumuşak ve bağışlayıcı yaklaşımı, ancak peygamberlerin sergileyebileceği bir davranış olsa gerektir. Acaba insanlık tarihinde düşmanlarına karşı bu tarz bir muamelede bulunan başka bir lider ve komutan var mıdır?

Onun barış ve merhamet dolu bu yaklaşımı Mekkelilerin gönüllerini fethetmiş ve İslâmiyet'i kabul etmelerine sebep olmuştur. Onlar, hiçbir şeylerini kaybetmeden, esir olmadan ve hesaba çekilmeden hakimiyet elde edenlerle aynı muamelelere tabi tutulmuş ve aynı hakları elde etmişlerdir.

Not: Bu makale EKEV Dergisi sayı: 41'de yayımlanmıştır.